

Onderzoek naar
382 collegedocumenten
van gemeenten

TEKST ROEL VAN DIJK

BELEIDSMATIG TE WEINIG AANDACHT VOOR GROEN

‘EEN DERDE VAN DE GEMEENTEN
VERMELDT NIETS OVER NATUUR EN
EEN KWART NIETS OVER GROEN’

Hogeschool CAH Vilentum Almere heeft onlangs het uitgebreide onderzoek ‘Natuur en groen in het gemeentelijk beleid; een onderzoek van de collegedocumenten 2015-2018’ afgerond. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 zijn deze documenten – van in totaal 382 gemeenten – onderzocht op natuurgerelateerde onderwerpen via de zogenoemde quickscan. Veertig gemeenten hebben een verdiepingsslag uitgevoerd, waaronder twintig gemeenten die in het verleden deelnamen aan de groencompetitie van Entente Florale Nederland.

Vitale Groene Stad sprak over de uitkomsten van het onderzoek met lector Dinand Ekkel, faculteitslector Groene en Vitale Stad van CAH Vilentum Almere. De reden om dit onderzoek uit te voeren, is dat de opleiding benieuwd was naar de ambities van gemeenten op natuurbeleid. ‘De opgaven voor gemeenten zijn veranderd door de decentralisatie. Meer en meer verantwoordelijkheden komen bij hen te liggen. Door een uitvoerig onderzoek te doen naar de collegedocumenten krijg je inzicht in hoe de opvattingen van het Rijk zijn versus het beleid van gemeenten voor de komende jaren op groene thema’s. Met andere woorden: hoe denken gemeenten bijvoorbeeld invulling te gaan geven aan de Rijksnatuurvisie?’

In 2014 heeft het kabinet deze visie gepresenteerd. In grote lijnen staat hierin het beleid rondom natuur voor de komende tien jaar benoemd. Het doel van deze visie is een omslag in het denken te bereiken waardoor het besef ontstaat dat natuur in de samenleving thuishoort, en niet enkel in natuurgebieden. Met als achterliggende gedachte dat dit goed is voor de economie en voor de biodiversiteit. Die kennis is voor onze opleidingen van belang; onze afgestudeerden komen dergelijke vraagstukken straks tegen in de beroepspraktijk.'

Opmerkelijk

Bob Pruijssers heeft namens CAH Vilentum Almere 382 collegedocumenten van gemeenten gescand op een twaalftal zoekwoorden (zie kader). Ekkel: 'Een derde van de gemeenten vermeldt niets over natuur en een kwart niets over groen. Dat vind ik een opvallend hoge uitkomst. Zeker omdat de onderwerpen natuur en groen in de stad de laatste jaren zoveel belangstelling hebben gehad.' De verklaring van de Almeerse lector: 'Het kan zijn dat gemeenten hun zaken goed op orde hebben wat het natuurbeleid betreft, en ze het niet nodig achten om daar in het collegedocument nog aandacht aan te besteden. Aan de andere kant hebben zij mogelijk minder prioriteiten op dit gebied.' Ekkel benadrukt dat dit onderzoek een constatering is van hoe het er momenteel voor staat. 'Je kunt je na het lezen van dit rapport bijvoorbeeld afvragen of het Rijk wel voldoende aanknopingspunten heeft om het natuurbeleid te decentraliseren als gemeenten hier nog geen prioriteit aan geven.'

Biodiversiteit

Een andere constatering is dat 85 procent van de collegedocumenten géén aandacht besteedt aan biodiversiteit. 'Ook dit vind ik opvallend. De laatste jaren wordt in het maatschappelijk debat veel gesproken over het grote belang van biodiversiteit.' Maar wat zegt zo'n uitkomst? Hebben de gemeenten dit beleidsonderwerp zo goed op orde dat ze hier geen aandacht aan schenken, of vinden ze het niet belangrijk? 'Het lijkt erop dat ze momenteel nog niet weten hoe

hier beleidsmatig mee om te gaan. De concrete vertaalslag naar de praktijk blijkt lastig te zijn.' Ekkel vult aan dat er uiteraard positieve uitzonderingen zijn, zoals Wassenaar en Zoetermeer.

Groen en gezondheid

Een ander onderwerp dat is bekeken, is 'groen en gezondheid'. Ekkel: 'Een onderwerp dat de laatste jaren veel belangstelling krijgt met name door de onderzoeken hiernaar die allen aangeven dat er een positieve relatie is tussen groen en gezondheid.' In de collegedocumenten zie je dat dit item in 4 procent van de collegedocumenten is benoemd. 'Doordat dit onderwerp nog zo in de onderzoekssfeer zit, heeft het tot nu toe weinig aandacht gekregen in het beleid. Uiteraard zijn er ook gemeenten die daar wel de aandacht op vestigen, zoals Alphen aan den Rijn. In hun document staat vermeld: "Een groene omgeving heeft een belangrijke functie voor de gezondheid".'

Deelnemers groencompetitie scoren beter

Uit de quickscan blijkt dat gemeenten die deel hebben genomen aan de Nationale Groencompetitie van Entente Florale gemiddeld beter scoren op de zoekwoorden zoals vermeld in het kader dan de gemeenten die niet hebben meegedaan. 'Hieruit kun je concluderen dat gemeenten die deel hebben genomen aan de groencompetitie gemiddeld meer ambities hebben op het gebied van natuur- en groenbeleid. Dit betekent dus dat deelname aan de groencompetitie een positieve invloed heeft op de groene ambities binnen een gemeente.' Gemeenten die hebben deelgenomen aan deze competitie zijn door een onafhankelijke vakjury beoordeeld op de gemeentelijke visie en de kwaliteit van inrichting, beleid en beheer van de buitenruimte. Ook onderwerpen als participatie en educatie maken daar een belangrijk onderdeel van uit.

Verdiepingsslag

Naast het scannen op de zoekwoorden van de collegedocumenten heeft CAH Vilentum een verdiepingsslag gemaakt naar de beleidsplannen die in de afgelopen jaren zijn vastgesteld. Van in totaal veertig gemeenten zijn deze nader

bekeken. Voorbeelden van deze plannen zijn groenstructuurplan, bomenbeleidsplan, groenvisie en groenbeheerplan. 'Deze plannen hebben we nader bestudeerd op de thema's biodiversiteit en participatie. Binnen deze veertig gemeenten is een 20/20-verdeling aangebracht, met daarin deelnemende en niet-deelnemende gemeenten aan de groencompetitie van Entente Florale. Voor iedere van deze gemeenten is bekeken over welke natuur- en groenplannen en welk beleid zij beschikken. De collegedocumenten zijn hier niet in meegenomen.' Hiermee wijkt dit onderzoek dus af van de quickscan. Ekkel benadrukt dat deze beleidsdocumenten voor 2014 zijn opgesteld en dus niet direct een relatie hoeven te hebben met het beleid van het college voor de komende collegeperiode.

Wake up call

Wat kunnen we nu met deze resultaten? 'Ik zie het als een tussentijdse constatering over hoe het gesteld is met de beleidsambities van gemeenten. Ik zie het dus als een wake up call, omdat vanaf 1 januari 2017 de nieuwe natuurwet wordt ingevoerd. Provincies en gemeenten gaan deze wet samen uitvoeren. Dit betekent dus dat zij meer verantwoordelijkheden krijgen en dat houdt in dat er ook beleid dient te worden gevoerd op deze onderwerpen.' Gemeenten die meer informatie willen over het onderzoek of over de beleidsplannen die CAH Vilentum

Dinand Ekkel

Almere in kaart heeft gebracht, kunnen bij de Hogeschool terecht. Ekkel: 'Deze resultaten kunnen dienen als database en als vergelijkingsmateriaal voor de toekomst. Dus als gemeenten interesse hebben, hoor ik dat graag. Nog een laatste advies: deelname aan de groencompetitie is aan te raden, het stimuleert gemeenten over groene thema's na te denken en visie te ontwikkelen. Dat is een goede ontwikkeling, ook al win je de hoofdprijs niet.'

Via deze link kan het rapport worden gedownload http://www.vitalegroenestad.nl/Magazine/Gemeentelijk_beleid

Overzicht van de zoekwoorden bij de quickscan

1. Natuur
2. Groen
3. Landschap
4. Duurzaamheid
5. Voedsel
6. Stadslandbouw
7. Streekproducten
8. Biodiversiteit
9. Ecologie/ecologisch
10. Educatie
11. Bomen
12. Bos

Het onderzoek 'Natuur en groen in het gemeentelijk beleid; een onderzoek van de collegedocumenten 2015-2018' is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Economische Zaken.

Nederland telt in totaal 390 gemeenten. Gemeenten waar in maart 2014 geen verkiezingen hebben plaatsgevonden in verband met herindelingen zijn niet gescand.